

بررسی تأثیر تعامل برون سازمانی رؤسای کلانتری در

پیشگیری از جرایم در شهر کرمانشاه

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۰۲/۳۰

تاریخ اصلاح: ۱۳۹۳/۰۲/۱۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۰۴/۱۰

رضا عبدالرحمانی^۱ و رسول کشتکار^۲

چکیده

زمینه و هدف: ارتباطات و تعاملات اجتماعی از جمله ویژگی‌های اساسی پلیس اجتماع محور است که در مواجهه با معضلات، مسایل، ناهنجاری‌ها و جرایم از آن بهره می‌گیرد. آشکار است که پلیس بدون همکاری مردم و مشارکت آنها و نیز ارتباط با سازمان‌ها و نهادهای دیگر نمی‌تواند در پیشگیری از وقوع جرم و افزایش ایمنی توفیقی داشته باشد. ایجاد ارتباط برای جلب اعتماد و ارتقاء میزان رضایت‌مندی مردم از پلیس، تأثیر به‌سزایی در موفقیت پلیس دارد. کلانتری‌ها می‌توانند با استفاده از مشارکت اجتماعی و حضور سکنه محلی، اعضاء شوراها، هیئت امنای مساجد، روحانیون، هیات‌های علمی و دانشگاهی و استفاده از نقطه نظرات آن‌ها، تا اندازه زیادی با مشکلات امنیتی و انتظامی محدوده استحقاقی خود آشنا شده و با سهیم کردن مردم در تأمین امنیت، بیش از پیش در برقراری نظم و حفظ امنیت موفق باشند. این پژوهش با هدف تعیین نقش تعاملات برون سازمانی رؤسای کلانتری‌ها (با تأکید بر مهارت‌های ارتباط کلامی و غیر کلامی) در پیشگیری از جرایم در شهر کرمانشاه و اولویت‌بندی آنها، طراحی و اجرا شده است.

روش: جامعه آماری این تحقیق عبارت شامل: کلیه رؤسای کلانتری‌های شهر کرمانشاه، روسا و اعضاء سازمان‌های رسمی (از قبیل: اداره آموزش و پرورش، شهرداری، استانداری، دادگستری، بهزیستی و...) و غیر رسمی (نظیر انجمن‌ها، بنیادها، شوراها، جمعیت‌ها، کانون‌ها، شبکه‌ها، شرکت‌ها و غیره) است. روش اجرای این تحقیق، توصیفی - تحلیلی با طرح پیمایش بوده و روش نمونه‌گیری آن، خوشه‌ای چند مرحله‌ای است. تعداد نمونه‌ها با استفاده از فرمول کوکران به تعداد ۳۸۴ نفر تعیین شد که از طریق به کارگیری آزمون‌های همبستگی پیرسون، کندال و رگرسیون داده‌های پژوهش تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: یافته‌های تحلیل همبستگی پیرسون و رگرسیون بیانگر این بود که تغییرات مهارت‌های ارتباطی (کلامی)، مهارت‌های ارتباطی (غیر کلامی)، تعاملات رسمی و تعاملات غیر رسمی کلانتران به طور همزمان رابطه معنی‌داری با متغیر تعاملات برون سازمانی در پیشگیری از جرایم داشتند و با توجه به آزمون رتبه‌بندی کندال، مشاهده می‌شود که کمترین میانگین رتبه را مهارت‌های ارتباطی کلامی (۱/۲۳)، دومین میانگین رتبه را تعاملات رسمی (۲/۵۸)، سومین میانگین رتبه را مهارت‌های ارتباط غیر کلامی (۳/۴۱) و بالاترین میانگین را تعاملات غیر رسمی (۵/۰۰) دارند.

نتیجه گیری: نتایج این تحقیق نشان داد که سازمان‌های غیر رسمی تمایل بیشتری به برقراری ارتباط با پلیس برای پیشگیری جرم از خود نشان می‌دادند.

واژه‌های کلیدی: جرم، پیشگیری از جرم، تعاملات برون سازمانی، تعاملات رسمی، تعاملات غیر رسمی، مهارت‌های کلامی، مهارت‌های غیر کلامی، کلانتری، کرمانشاه.

□ استناد: عبدالرحمانی، رضا؛ کشتکار، رسول (پاییز ۱۳۹۳). بررسی تأثیر تعامل برون سازمانی رؤسای کلانتری در پیشگیری از جرایم در شهر

کرمانشاه. فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی، ۹ (۳)، ۴۱۴ - ۴۴۱.

۱. استادیار دانشگاه علوم انتظامی امین (نویسنده مسول) rar0664@yahoo.com

۲. کارشناس ارشد فرماندهی و ستاد

مقدمه

نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران یکی از دستگاه‌های اصلی و کلیدی در برقراری نظم و امنیت فردی و اجتماعی در جامعه است. از راهبردهای مهم ناجا در برقراری نظم و امنیت پایدار با توجه به اصل پیشگیری از جرایم، به مشارکت طلبیدن سازمان‌ها، نهادهای دولتی و خصوصی و آحاد افراد جامعه است. پلیس پیشگیری ناجا که خط مقدم اقدامات انتظامی پیشگیرانه در گستره جغرافیایی کشور محسوب می‌شود، با درک ضرورت تعامل با سازمان‌های مذکور، علاوه بر اقدامات سخت افزاری، اقتدارگرایانه و پیشگیرانه پلیس به پیشگیری فرهنگی از جرایم با بهره‌برداری از روش‌های نرم‌افزاری پیشگیری مبتنی بر پژوهش‌های علمی کاربردی نیز متوسل شده و در دستور کار آن (پلیس پیشگیری) قرار دارد.

با توجه به عنوان این تحقیق، «بررسی تأثیر تعامل برون سازمانی رؤسای کلانتری در پیشگیری از جرایم در شهر کرمانشاه»، دو موضوع «تعامل برون سازمانی» و «پیشگیری از جرایم» اساس بحث است. محقق بر این باور است که ارتباطات و تعاملات سازمان پلیس با سازمان‌های رسمی و غیر رسمی (مدنی)، می‌تواند در کاهش، واپایش و پیشگیری از جرایم نقشی اساسی داشته باشد. اما تا کنون اراده و جدیتی ویژه در خصوص به‌کارگیری آن (در سطح سازمانی و برون سازمانی) وجود نداشته است. با این که کارکردهای مثبت زیادی برای ارتباطات برون سازمانی در حل مشکلات قابل شده‌اند، اما مروری بر نتایج تحقیقاتی که تاکنون در بسیاری از حوزه‌های فعالیت پلیس (که مهم‌ترین آنها جرم، انحرافات و آسیب‌های اجتماعی و برقراری امنیت است.) انجام گرفته، نشان می‌دهد که ارتباطات برون سازمانی سازمان‌های دخیل در موضوعات مرتبط با پلیس (مانند بلایای طبیعی، فحشاء، فساد اداری، جرایم رایانه‌ای و خشونت در مدارس) به علل گوناگون چندان موفقیت‌آمیز نبوده است. اگر چه اقداماتی (اساساً شخصی) برای ارتباطات برون سازمانی در پلیس (مثلاً رؤسای برخی کلانتری‌ها) و برخی سازمان‌های رسمی وجود داشته، اما این اقدامات با مشکلات و کاستی‌های فراوانی روبرو بوده است. علاوه بر این که ارتباطات برون سازمانی با سازمان‌های مدنی، اساساً چندان نه مشخص و مدون است و نه اصولاً مورد اقبال قرار گرفته است. یکی از ویژگی‌های پلیس اجتماع محور، استفاده از ظرفیت و توانمندی جامعه در مواجهه با معضلات، مسایل، ناهنجاری‌ها و جرایم است. پلیس بدون همکاری مردم و مشارکت سایر نهادها

نمی‌تواند در جلوگیری از وقوع جرایم و افزایش ایمنی توفیقی داشته باشد، به لحاظ شغل پلیس که اغلب به دخالت در زندگی مردم می‌انجامد، مانند ایست و بازرسی، واپایش عبور و مرور و وسایل نقلیه و کارت خواستن، دستور توقیف و مواردی دیگر وجود دارد که موجب برخوردهای منفی بین پلیس و شهروندان می‌شود. رویکرد جامعه محوری ضمن پذیرش اصل و ناگزیری چنین برخوردهایی، تا جایی که می‌تواند این برخوردها را به مواجهه مثبت تبدیل می‌کند. از مصادیق مشارکت شهروندان، می‌توان به استفاده از جوانان و نوجوانان مدارس و پایگاه‌های بسیج مردمی در پلیس یاران جوان و همکاری داوطلبانه مردم و اقشار ضعیف و کم درآمد در طرح نگهبان محله و شب‌گرد و گزارش‌دهندگان ناامنی‌های خاص محلات و... اشاره کرده و در کشور در بسیاری از حوزه‌های مأموریتی پلیس از توانمندی نهادها، سازمان‌های دولتی، تشکل‌های غیر دولتی و اقشار جامعه به خصوص جوانان و نوجوانان بهره گرفت.

اهمیت این ارتباطات در این است که با تعامل و ایجاد اجماع از طریق مذاکره و گفتگو، تمامی سازمان‌های رسمی و به ویژه غیر رسمی می‌توانند به ایجاد تفاهم و تعامل سازمانی مناسب برای اجرای طرح‌ها و مداخله‌های پیشگیرانه کمک کنند. یکی از نتایج کاهش جرایم، توجه به نقش مشارکت‌های مردمی، به خصوص مشارکت‌های سازمان یافته مردمی است که مهمترین شکل آن در قالب سازمان‌های مردم نهاد (یا سمن‌ها) جلوه می‌کند. تعاملات بین سازمانی علاوه بر کاستن از بار مسئولیت و هزینه‌های دستگاه‌های دولتی با زمینه‌های اجتماع محوری پلیس نیز فراهم یا تقویت می‌شود. به طور کلی ارتباطات برون سازمانی، شیوه‌ای جدید برای حل مشکلات اجتماعی در عصر معاصر است و به ایجاد نوعی مسئولیت اجتماعی (سهیم کردن دیگران) برای تمامی سازمان‌های دخیل در پیشگیری از جرم کمک می‌کند؛ نوعی ارتباط، تعامل و مشارکت میان پلیس و سازمان‌های رسمی و غیر رسمی در راستای راهبرد جدید ناجا (پلیس اجتماعی محور) است؛ به کاهش بودجه و هزینه‌های ناجا می‌انجامد و به افزایش مشروعیت و محبوبیت پلیس در جامعه می‌افزاید.

بنابراین هدف اصلی تحقیق حاضر آن است که؛ تأثیر تعاملات برون سازمانی رؤسای کلانتری‌ها در پیشگیری از جرایم را در شهر کرمانشاه بررسی و مورد تحلیل قرار دهد. بر همین اساس، مسئله اساسی محقق پس از ارائه دورنمایی از میزان جرایم در جامعه، به ویژه در شهر کرمانشاه آن است که جایگاه ارتباطات برون سازمانی روسای کلانتری‌های شهر کرمانشاه با روساء و اعضای

سازمان‌های رسمی (مانند آموزش و پرورش، شهرداری، دادگستری، کشور و...) و غیر رسمی (نظیر انجمن‌ها، بنیادها، جبهه‌ها، جمعیت‌ها، خانه‌ها، دفاتر، سازمان‌ها، ستادها، سرای، شبکه‌ها، شرکت، شورا، کانون، گروه، مؤسسه، مجمع، مرکز و هیأت‌ها) را مشخص کرده، بر این امر تأکید کند که ارتباطات برون سازمانی در پیشگیری از جرایم تا چه اندازه مؤثر است؟ به تعبیر دیگر، چگونه می‌توان از خلال ارتقاء تعاملات برون سازمانی رؤسای کلانتری‌ها با سازمان‌های رسمی و غیر رسمی، پیشگیری از جرم را عمیق‌تر و کارآمدتر کرد؟

پیشینه تحقیق

براساس تحقیقات انجام شده در مراکز پژوهشی و تحقیقاتی، و مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران، تحقیقات مشابه درخصوص متغیرهایی همچون بررسی تأثیر تعامل پلیس با مدارس، رابطه احساس امنیت با منزلت اجتماعی پلیس، نقش نهادهای آموزشی در پیشگیری از وقوع جرم و... مشاهده شده که در زیر به مهمترین آنها اشاره می‌شود.

جدول ۱: خلاصه پیشینه‌های داخلی

ردیف	نوع منبع	محقق	مهم‌ترین رویکردها، نتایج و یافته‌ها
۱	پایان نامه	عبدی و بهاری (۱۳۸۶)	تعامل پلیس با دبیرستان‌های پسرانه شمال تهران و تأثیر آن بر کاهش جرایم با رویکرد آگاه‌سازی
۲	مقاله	جوانمرد	تعامل پلیس و دستگاه قضایی ایران در زمینه پیشگیری از جرایم
۳	مقاله	کهریز سنگی	رویکرد چند نهادی به پیشگیری از خشونت در مدارس
۴	پایان نامه	عبدالرحمانی و حبیب زاده (۱۳۹۰)	نقش سازمان‌های غیر امنیتی در ایجاد بسترهای امنیت شهرهای ساحلی (با تأکید بر مطالعه موردی شهرستان بندرعباس) و ارائه مدل تعاملی
۵	مقاله	مدبر و چوپانی رستمی (۱۳۸۸)	پیشگیری اجتماعی از جرایم زنان و دختران (با تأکید بر نقش تعاملی پلیس زن در آن)
۶	مقاله	نوروزی و افراسیابی (۱۳۸۹)	رویکرد جامعه محور به پیشگیری از جرم در پلیس ایران
۷	مقاله	صدق پور و مسعودی (۱۳۸۵)	بررسی زمینه‌های نظارت و تعامل همگانی میان پلیس و مردم
۸	مقاله	رجبی‌پور (۱۳۸۲)	راهبرد پیشگیری اجتماعی از جرایم (تعامل پلیس و دانش آموزان)

تعاملات و ارتباطات بین‌سازمانی: منظور از ارتباطات بین‌سازمانی که گاه با مفاهیم دیگری مانند «همکاری برون‌سازمانی»، «هماهنگی برون‌سازمانی»، «روابط برون‌سازمانی»، «تعامل برون‌سازمانی» و «مشارکت برون‌سازمانی» یکسان انگاشته می‌شود (آقاجانی، ۱۳۸۸)، ارتباطاتی است که معطوف به امور عملیاتی و وظایف به اصطلاح «صفی» نیروی انتظامی است. ارتباطات برون‌سازمانی به این امر توجه دارد که چه سازمانی با سازمان دیگر و در چه مورد ارتباط دارد. به تعبیر مک کوایل، (محتوای پیام) از چه طریق (یا از چه کانال ارتباطی) به چه میزان و در چه سطحی (فرد، دو نفر، گروه، سازمان) با یکدیگر ارتباط دارند (مک کوایل، ۱۳۸۲: ۲۶-۲۷). یکی از دسته‌بندی‌های مهم و پذیرفته شده‌ی ارتباطات برون‌سازمانی، تقسیم آن به دو گونه رسمی و غیررسمی است. در حالی که ارتباط غیر رسمی، نانوشته است و در تمام سطوح سازمان وجود دارد؛ ارتباطات بین‌سازمانی رسمی در چارچوب اختیارات، تکالیف، سلسله‌مراتب سازماندهی و ساختار اداری بوده، مبتنی بر اساسنامه، آیین‌نامه‌ها و قوانین و مقررات سازمان‌ها است (یوسفی، ۱۳۷۶: ۶۴). یکی از شیوه‌های برقراری ارتباطات رسمی، به طور سنتی، مکاتبات و نامه‌های اداری و به طور پیشرفته و مجازی، از کانال‌هایی مانند: نمابر، رایانامه، اینترنت یا اینترنت و غیره است. ارتباطات غیر رسمی یا بین شخصی، اساساً مبتنی بر گفت‌وگوی متقابل، تعاملات چندسویه، تشکیل جلسات و محافل دوستانه و از این قبیل است.

یافته‌ها نشان می‌دهد که چگونگی تعامل رؤسای کلانتری‌ها به ویژه تعاملات برون‌سازمانی آنها با سایر سازمان‌های رسمی و غیررسمی از مهمترین عواملی است که می‌تواند سازمان را در رسیدن به اهداف یاری کند. هر قدر این تعاملات، پیوسته، دوسویه و با ایجاد اعتماد متقابل باشد، به همان اندازه سازمان‌های درگیر در تعامل در راه رسیدن ناجا به اهدافش (کاهش و پیشگیری از جرم) به او کمک خواهند کرد. تعاملات کلامی و غیر کلامی کلانتران در این بین تعیین کننده است (ریچموند، ۱۳۸۷: ۸۶).

افزایش مهارت‌های ارتباطات غیر کلامی پلیس موجب عمق بخشیدن به روابط اجتماعی پلیس و واپایش محیط می‌شود. بدیهی است که مهمترین عنصر ارتباط غیر کلامی پلیس، لباس فرم، نحوه پوشیدن آن و تجهیزاتی که بر روی بدن دارد (گل محمدی خامنه، ۱۳۸۵: ۱۸) و نیز چهره

و حرکات مستتر در آن مانند؛ لبخند، اخم، چین به پیشانی آوردن و... است (فرهنگی، ۱۳۸۹: ۲۹۱). به طور ساده، مهارت‌های کلامی پلیس به مواردی مانند؛ سخن گفتن، پرسش کردن، سخنرانی، فن بیان، تقدیر و عذرخواهی، تماس‌های تلفنی و از این قبیل اشاره دارد، در حالی که مهارت غیر کلامی مواردی نظیر؛ تماس‌های جسمی، لمس کردن، ژست‌ها، حرکات اندام‌های بدن، تکان دادن سر و حالات چهره را نشانه رفته است (ریچموند، ۱۳۸۷: ۸۹).

اگر چه تنوع قومی موجود در شهر کرمانشاه و نیز وجود انواع آسیب‌های اجتماعی، تعاملات بین سازمانی رؤسای کلانتری‌ها با سازمان‌های دیگر را پیچیده‌تر می‌کند. از جمله اقدامات و تعاملات بین سازمان‌ها، کلانتری‌ها و واحدهای قضایی در کرمانشاه، می‌توان به سامان‌دهی فعالیت مشاوران املاک و خودرو، برگزاری دوره‌های آموزشی برای کارمندان و مدیران دولتی، تهیه و پخش برنامه‌های آموزشی از رسانه‌های گروهی، مطبوعات و صداوسیما با هدف آشنایی افکار عمومی با مفاهیم حقوقی و تذکر در خصوص آثار و تبعات سوءبزهکاری و شناسنامه‌دار کردن افراد شرور و بدسابقه برای واپایش مستمر و ضابطه‌مند آنها اشاره کرد.

یکی از متغیرهای اصلی ارتقاء تعاملات بین سازمانی کلانتری‌ها، ایجاد ارتباطات چندسویه و مثبت با مجموعه‌ها و مراجع مرتبط است (بیات، شرافتی‌پور و عبدی، ۱۳۸۷: ۳۲). در همین رابطه، کلانتری‌های مستقر در کرمانشاه، سیاست تعامل مطلوب با دیگر مجموعه‌ها را در حوزه کاری خود مورد تأکید قرار داده‌اند. انواع دیگری از این تعاملات برون سازمانی، برگزاری نشست‌های مشترک رؤسای کلانتری‌ها با نمایندگان مجلس شورای اسلامی و بررسی مسائل تقنینی و مرتبط با قوه مقننه، تعامل مطلوب با ضابطان قضایی از طریق برگزاری نشست‌های مستمر و مشترک و همایش‌های استانی با مسئولان انتظامی و برگزاری دوره‌های آموزشی ضابطان و نیروی انتظامی از دیگر اقدامات این تعاملات است (اداره کل مطالعات اجتماعی، ۱۳۸۷: ۴۵؛ جوانمرد، ۱۳۸۸: ۳۲؛ حبیب‌زاده و عبدالرحمانی، ۱۳۹۰: ۴۵).

جرم چیست و کدام جرایم؟

منظور از جرم در اینجا، عبارت است از فعلی (یا ترک فعلی) که قانون را نقض می‌کند و به استناد

قانون، جرم تلقی شده و برای آن از سوی حکومت، مجازات وضع شده است (گیدنز، ۱۳۷۳: ۱۵۲).
براین اساس، تمامی اعمالی مانند سرقت، قتل، تجاوز به عنف، کلاهبرداری و از این قبیل که ویژگی یاد شده در بالا را دارند، در این تحقیق مدنظر هستند.

پیشگیری از جرم

پیشگیری در لغت معانی متفاوتی دارد؛ از قبیل جلوگیری کردن و مانع امری شدن قبل از وقوع آن، جلوی چیزی را گرفتن و پیش دستی کردن و از نظر علمی، واژه‌ای است که برای نخستین بار از سوی «آنریکو فری»، با عنوان «جانشین‌های کیفی» استفاده شد و در برگیرنده‌ی تدابیر و اقداماتی بود که جنبه‌ی قهرآمیز نداشته باشد. با این وصف، پیشگیری از جرم به هر اقدامی (کیفری یا غیر کیفری) اطلاق می‌شود که بتواند جلوی ارتکاب جرم را بگیرد. گروهی از نظریه پردازان پیشگیری بر این باورند که پیشگیری باید حاوی این ویژگی‌ها باشد؛ ۱- هدف اصلی آن اثرگذاری علیه عوامل یا فرآیندهایی باشد که در بروز بزهکاری نقش تعیین کننده‌ای دارند، ۲- جنبه‌ی جمعی داشته و تمامی جمعیت یا گروه معینی را نشانه رود، ۳- پیش از ارتکاب جرم اعمال شود، ۴- جنبه قهرآمیز و سزاده نداشته باشد، زیرا تدابیر سرکوب گر پس از وقوع جرم بر بزهکار تحمیل می‌شود (نیازیور، ۱۳۸۲: ۱۲۸).

جامعه‌شناسان و به ویژه جرم‌شناسان، دسته‌بندی‌های متنوعی از پیشگیری ارائه داده‌اند، مانند؛ پیشگیری اولیه (نخستین) و پیشگیری ثانویه (دومین)، پیشگیری ثالث (سومین)؛ پیشگیری کوتاه مدت و بلند مدت؛ پیشگیری انفعالی و فعال و پیشگیری کیفری و غیر کیفری (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۴: ۸۴۷؛ میرزایی مطلق، ۱۳۸۱: ۱۰۲). اما آنچه اساساً در این مقاله بدان توجه شده، «پیشگیری جرم از طریق کارکردهای سازمان‌های مردم نهاد یا پیشگیری اجتماعی» است.

نهادهای اجتماعی و پیشگیری اجتماعی از جرم

«پیشگیری اجتماعی یا کمک‌گیری از سازمان‌ها و نهادهای مدنی، مجموعه اقدام‌های پیشگیرانه است که بر کلیه محیط‌های پیرامون فرد که در فرایند جامعه‌پذیری نقش داشته و دارای کارکرد

اجتماعی هستند، تأثیر می‌گذارد. این روش پیشگیری از جرم با تمرکز بر برنامه‌های گوناگون اجتماعی، سعی در بهبود بهداشت زندگی خانوادگی، آموزش، مسکن، فرصت‌های شغلی و اوقات فراغت دارد تا محیطی سالم و امن ایجاد کند.» در حقیقت پیشگیری اجتماعی (جامعه‌مدار)، هم به طور مستقیم و هم غیرمستقیم با هدف تأثیرگذاری بر بنیادی‌ترین جنبه‌های زندگی افراد در انواع محیط‌های اجتماعی (مانند محیط‌های فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و...) و مددگیری از گروه‌ها و سازمان‌های مدنی است (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۷۹؛ ۱۳۸۰). این مهم با ایجاد و تقویت سازمان‌های (رسمی و غیر رسمی) مرتبط و حتی غیر مرتبط با جرم (مانند مدرسه‌ها، رسانه‌ها، شهرداری‌ها و...) ممکن می‌شود.

رویکردهای جدید پلیسی بر این باورند که سازمان پلیس و مأموران انتظامی باید از سازمان‌ها و نهادهای گوناگون درون جامعه آگاهی دقیقی داشته باشند که بتواند با آنها ارتباط مؤثری برقرار کند. این رویکردها بر این نکته تأکید دارند که اداره امور پلیس مؤثر، مستلزم مداخله سازمان‌هایی غیر از پلیس مانند: خدمات اجتماعی، مؤسسات آموزشی، درمانگاه‌ها، تجارت‌خانه‌ها، دفاتر کارپایی و... و یا هر سازمان یا فرد دیگری که به نحوی در خدمت جامعه است، می‌باشد.

سازمان‌ها و نهادها می‌توانند نقشی کلیدی در تقویت امنیت جامعه، پیشگیری از افزایش جرم و بالاخره بهبود کیفیت زندگی (با تأکید بر کمک به پیشگیری از جرم) ایفا کنند. هیو برت ویلیامز (۱۹۹۰) رییس بنیاد پلیس بر این باور است که یک شبکه قوی از سازمان‌ها و نهادهای اجتماعی، در ایجاد یک نظام ارزشی مشترک که رفتار مجرمانه را تحمل نمی‌کند، سهم اساسی دارند. نتیجه چنین نظامی، شکل‌گیری انواع همکاری‌های شهروندان برای واپایش جرایم و کمک به افزایش احتمال کشف موارد اعمال غیر قانونی خواهد بود (هس و میلر، ۱۳۸۲؛ ۸۲). آشکار است که سازمان‌های رسمی و غیر رسمی بسیاری در این امر مسئولیت دارند، ولی بررسی نقش تمامی آنها مشکل است. به همین سبب در ادامه برخی از این سازمان‌ها به اختصار معرفی شده‌اند.

الف) خانواده

جامعه‌شناسان بر این باورند که خانواده از جمله مهم‌ترین عواملی است که می‌تواند بیشترین نقش را در جلوگیری از بروز انحرافات و جرایم اجتماعی ایفا کند، همان‌گونه که می‌تواند عاملی مؤثر

در بروز رفتارهای انحرافی باشد. بنابراین اگر محیط خانواده در دوران کودکی فرد، محیطی سالم، مناسب و به‌سامان باشد، احتمال مصونیت این فرد و گرایش آنان به رفتارهای انحرافی و نابهنجار بسیار فراوان است. از جمله کارکردهای خانواده در کنار اجتماعی کردن، کاهش و از میان بردن تنش‌ها و فراهم آوردن محیطی امن برای کودکان است (اوحدی، ۱۳۸۷: ۳۲). کارکردی که خانواده به همراه مدرسه و رسانه‌های همگانی به ویژه تلویزیون در آن سهیم هستند.

کودکان در خانه، الگوهای کرداری و رفتاری را از والدین می‌آموزند که برای ادامه حیات او در محیط ضروری هستند. آنها می‌آموزند که چگونه با توجه به چارچوب‌های اجتماعی با دیگران ارتباط برقرار کنند، با کنش‌ها و کوشش‌های فراوان بر خشم و غضب خود غلبه کرده بر تمایلات آنی خویش چیره شوند (اعزازی، ۱۳۷۶: ۲۳). بی‌توجهی خانواده و ضعف‌هایی که در امر تعلیم و تربیت، مانند نبود واپایش و نظارت، فقدان آگاهی یا اعتقاد نداشتن والدین به آموزش و تربیت اخلاقی بر بروز و گسترش مشکلات خانوادگی می‌افزاید و زمینه را برای اعمال خلاف آماده می‌کند. روان‌شناسان تربیتی بر این باورند، خانواده‌هایی که بر اعمال فرزندان خود نظارت ندارند و کمتر مقررات و استانداردهای مشخصی در قبال رفتارهای ناپذیرفتنی آنان وضع و از برخورد قاطعانه در مقابل رفتارهای خلاف فرزندان خود پرهیز می‌کنند، زمینه‌های کجروی و انحراف را مساعد می‌کنند (مجله جامعه‌شناسی ایران، ۱۳۸۱: ۷۳). فقدان تعامل خانواده‌ها (در زمان‌های بحران و حتی شرایط عادی) با سایر نهادها و سازمان‌های اجتماعی مانند مدرسه و پلیس بر بروز مشکلات می‌افزاید.

ب) مدرسه

آموزش و پرورش که ۳۰ درصد جمعیت کشور را در برمی‌گیرد، جذاب‌ترین محیط برای تعلیم و تربیت کودکان و نوجوانان کشور به شمار می‌رود (سعیدی، ۱۳۸۷: ۱). در این میان مدرسه از جمله سازمان‌های اجتماعی است که بعد از خانواده، نقشی فعال در زندگی اجتماعی کودکان، نوجوانان و جوانان بر عهده دارد. چرا که دانش‌آموزان بیشترین وقت زنده و فعال خود را در مدرسه سپری می‌کنند. موقعیت و برنامه‌های مدرسه، اثری مهم در علاقه‌مندی یا فرار جوانان از مدرسه و حتی جامعه دارد (رابرتسون، ۱۳۷۲: ۱۲۹-۱۳۰). در بعضی از مدارس، نامناسب بودن برنامه، محیط سرد و غم‌آور، نبود

معلمان ورزیده و تعلیم دیده، بی توجهی و بی علافگی به وضع دانش. آموزان، شلوغ و پرجمعیت بودن کلاس‌ها، انبوه وظایف و تکالیف و نداشتن فرصت کافی برای معلمان به منظور رسیدگی به مشکلات دانش‌آموزانی که در زمینه وضع تحصیلی، اجتماعی یا شخصی خود نیاز به کمک دارند، سبب می‌شود که این قبیل دانش‌آموزان به محض فراهم آمدن شرایط، به رفتار بزهکارانه روی آورند و از این طریق تا حدودی جلب توجه و احساس موفقیت کنند (ستوده، ۱۳۸۴: ۴۴).

شیوه تعامل و رویارویی معلمان در کلاس درس با شاگردان، به ویژه در دوره ابتدایی در روحیه آنان تأثیر می‌گذارد. بنابراین باید به نوع رفتاری که با کودکان دارند، کاملاً آگاه باشند و تصور نکنند که ایشان کودک هستند و چیزی نمی‌فهمند (شوا، ۱۳۸۸). تعامل و ارتباط مداوم و دوسویه اعضای مدرسه‌ها با کودکان و نوجوانان و جوانان، باعث می‌شود که این گروه‌های سنی کمتر برای اثبات خود یا برطرف کردن کمبودهای فردی به سراغ دوستان ناباب بروند. ارتباط پلیس با مدارس اگر چه همیشه با اما و اگرهایی مواجه بوده، اما می‌تواند عاملی مهم و پیشگیرنده از بروز آسیب‌های اجتماعی شود.

ج) رسانه

رسانه‌های جمعی نیز چه بسا مانند بسیاری از یافته‌ها و ساخته‌های انسانی، می‌توانند مفید یا مضر باشند. این افراد هستند که نیک و بد روزگار را در آن منعکس می‌کنند و باز افراد هستند که مفاهیم نیکی و بدی را به محتوای برنامه‌های منتشر شده مرتبط می‌دانند. بنابراین می‌توان گفت که رادیو، تلویزیون، فیلم‌های سینمایی و مطبوعات، خود وسیله‌ای تعیین کننده و تأثیرگذار بر انحرافات اجتماعی نیستند، بلکه ابزاری در دست افراد و گروه‌های اجتماعی هستند؛ بنابراین تعیین کننده قاطعیت و تأثیر مثبت یا منفی آن، محتوای برنامه‌هایی است که به وسیله افراد و گروه‌ها انتشار می‌یابد. تأثیرات رسانه‌های جمعی بر انحرافات اجتماعی، مربوط به تغییراتی است که افراد سازنده، اداره کننده و پخش کننده برنامه‌ها، آگاهانه یا ناآگاهانه به جامعه عرضه می‌دارند.

همان‌گونه که رفتارهای اجتماعی از طریق رسانه‌های گروهی شایسته یادگیری است، رفتارهای ضد اجتماعی و انحرافی نیز ممکن است از همان طریق آموخته شود. در زمان حاضر به نظر می‌رسد که از بین رسانه‌ها، تلویزیون نقشی مؤثرتر داشته باشد. تلویزیون همچون رسانه‌ای

همه‌گیر و پرنفوذ، تأثیری فراتر و بیشتر از سایر رسانه‌های مطرح دارد. نظر به اینکه معمولاً تصویر، بیش از نوشته یا سخن انسان را متأثر می‌کند، بیشتر بررسی‌های مرتبط با تأثیر وسایل ارتباط جمعی در رفتارهای انحرافی به سینما، تلویزیون و احتمالاً نوارهای مصور مربوط می‌شود. در بین رسانه‌های همگانی موجود، رسانه‌های تصویری اثرگذاری بیشتری دارند، به این صورت که بینندگان برنامه‌های شبکه‌های تلویزیونی (که فیلم‌های سینمایی و برنامه‌های مخربی پخش می‌کنند) گاهی خود را با شخصیت‌های این برنامه‌ها همسان می‌پندارند و مرتکب اعمال مجرمانه آن شخصیت‌ها می‌شوند. بیشتر تهیه‌کنندگان فیلم‌های تلویزیونی و سینمایی در خارج از کشور به جنبه آموزشی و تربیتی، مذهبی و اخلاقی آنان توجه ندارند و فقط به نیت کسب درآمد بیشتر، به نحوی اغراق‌آمیز در صحنه‌ها، پرخاشگری، عصیان، خشونت، قانون شکنی، عیاشی و شهوت‌رانی را تصویر می‌کنند (کی‌نیا، ۱۳۷۳: ۵۱۰).

در عصر حاضر، رسانه‌های جمعی همه روزه اخبار مربوط به جرم و جنایت و جنگ را در مطبوعات اغلب کشورها از جمله ایران، منعکس می‌کنند و گاهی هم خبر آن از مرزهای کشورها گذشته و جنبه جهانی پیدا کرده است. تغییر در نگرش‌ها، رفتار، نوع پوشش و به کارگیری اصطلاحات خاص و غیره، پس از تماشای تلویزیون در کودکان دیده می‌شود و چون کودکان، تجربه و اعتماد به نفس فردی ندارند، تفاوت میان واقعیت و تصویر را به سهولت درک نمی‌کنند و هر چه می‌بینند، بدون چون و چرا می‌پذیرند و واقعیت تصور می‌کنند.

تقریباً در بیشتر کشورها به ویژه کشورهای در حال رشد، عده نسل جوان بیشتر و دلبستگی آنان به رسانه‌های جمعی فزون‌تر است. تحقیقات انجام شده در شهر تهران، حاکی از آن است که بیشتر تماشاکنندگان تلویزیون، کودکان کمتر از ۱۵ سال و بعد از آنان، بانوان خانه‌دار و سپس جوانان بیش از ۱۵ ساله هستند (شیخاوندی، ۱۳۷۳: ۳۴۴).

بدیهی است که بعضی از برنامه‌هایی که از شبکه تلویزیونی پخش می‌شود، برای گروه‌های سنی محدود یعنی کودک و نوجوان مناسب نیستند و تماشای آنها برای ایشان پیامدهای نامطلوبی دارد، زیرا شماری از برنامه‌ها فقط با هدف جذب مخاطب تهیه می‌شوند و در آنها دیدگاه کارشناسانه مناسب لحاظ نمی‌شود. فیلم سینمایی نقشی مؤثر در انحراف و بزهکاری جوانان دارد. نمایش

اعمال خشونت بار، کشتار، جنایت، خون آشامی (دراکولا) و نیز صحنه‌های هیجان‌انگیز در فزونی و تشدید اعمال انحرافی و بزه، اثری بسزا دارد. در این قبیل موارد است که نقش عوامل بازدارنده و نظارتی مطرح می‌شود. پدر و مادر از جمله نیروهای بالقوه نظارتی هستند که می‌توانند نقشی بسزا داشته باشند.

بسیاری از پژوهشگران، تبلیغ آزادانه زنان روسپی و هرزه نگاری در شبکه‌های ماهواره‌ای و اینترنتی را عمده‌ترین عامل تجاوز به حقوق جنسی زنان می‌دانند. خرد کردن شخصیت زن در فیلم‌های مبتذل، آمادگی روسپیان برای نمایش زننده‌ترین اعمال، استفاده از مانکن‌ها برای تبلیغات تلویزیونی با تأکید بر زیبایی و جنسیت، عادی جلوه دادن خشونت‌بارترین روابط جنسی، روابط جنسی گروهی که مصداق بارز خشونت بر ضد زنان به شمار می‌آید و صدها مورد دیگر، نمونه‌هایی بارز از این آموزش خشونت جنسی به شمار می‌آید. که علاوه بر شبکه‌های ماهواره‌ای و اینترنتی، در تلویزیون سراسری و مطبوعات بسیاری از کشورهای جهان نیز امری معمولی شده است. آشکار است که تعامل میان گروه‌ها و سازمان‌های اجتماعی و البته پلیس در فراهم آوردن محتواهای مناسب و کمک به برنامه‌ریزی برای رسانه‌های جمعی، کمک بزرگی برای کاهش و پیشگیری از جرم در جامعه است (حبیب زاده و عبدالرحمانی ۱۳۹۰؛ ۴۱؛ مدبر و چوپانی رستمی، ۱۳۸۸؛ اعزازی، ۱۳۷۶: ۲۳).

د) اصناف

فراهم آوردن زمینه برای مشارکت و همیاری نهادهای اجتماعی، می‌تواند کمک قابل ملاحظه‌ای به پیشبرد سیاست پیشگیری و واپایش جرم در جامعه کند و پلیس را در انجام وظایف محوله توفیق دهد. نهادهای اجتماعی، فراهم آورنده‌ی مجموعه‌ای از ضوابط، مقررات و ارزش‌های اجتماعی هستند که برای عملکرد افراد و گروه‌های اجتماعی، زمینه مشخصی را فراهم آورده و عملکرد آنها را نهادینه می‌کنند (گلابی، ۱۳۷۲: ۱۰۰). پلیس می‌تواند از طریق مشارکت با اشخاص، گروه‌ها، بازرسان ساختمان‌ها، طراحان محیطی، گروه‌های اجتماعی، متصدیان مشاغل، اشخاص حکومت‌های محلی و شوراهای روستا و شهر و سایر نهادهایی که آمادگی همکاری با پلیس را داشته باشند، ضمن برجسته کردن نقش خود در جامعه، از قابلیت‌های این نهادها بهره بگیرد.

در بعضی از کشورها نظارت شخص ثالث به عنوان جلوه‌ای از تعامل پلیس با نهادهای اجتماعی در پیشگیری از جرم، نقش تعیین کننده‌ای در پیگیری اهداف پیشگیرانه پلیس از ارتکاب جرم دارد. این نظارت شامل مجموعه تدابیری است که از سوی نهادهای جامعه برای از بین بردن علل ارتکاب جرم و تأثیرگذاری بر موقعیت‌های پیش جنایی اتخاذ می‌شود. در حال حاضر در پیش گرفتن سیاست جنایی که در آن تدابیر کنشی با همکاری و تعامل نهادهای رسمی متولی پیشگیری و نهادهای اجتماعی انجام می‌گیرد، اجتناب ناپذیر است. اما وقتی پلیس به عنوان یکی از نقش آفرینان اصلی امر پیشگیری با همکاری قانونگذار، اشخاص را برای کمک به خود در پیگیری عملکردهای آنان اجبار می‌کند، چه اتفاقی می‌افتد؟ وقتی متصدیان و اشخاص برای خارج شدن از روزمرگی به پذیرش مسئولیت و پایش و پیشگیری از جرم رغبتی از خود نشان نمی‌دهند، این فرآیند همکاری و اجبار، بخشی از آن چیزی است که توسط میشل بوئرگر و لورین مازرول، نظارت شخص ثالث نامیده می‌شود.

نظارت شخص ثالث به عنوان تلاش‌های پلیس در راستای متقاعد یا اجبار کردن بعضی از افراد یا نهادهای اجتماعی که مورد تعرض واقع نشده‌اند، از قبیل؛ نمایندگی‌های املاک، صاحبان اموال، والدین و دیگر صاحبان حرفه برای پذیرش مسئولیت در راستای پیشگیری از جرم یا کاهش مشکلات جرم تعریف شده است. یکی از این گروه‌های اجتماعی اصناف هستند که تعامل و هم‌اندیشی کسبه و بازاریان با پلیس در پیشگیری از جرایم و کاهش جرم بسیار مؤثر بوده است (خمسه‌ای، ۱۳۸۲: ۲۰؛ اداره کل مطالعات اجتماعی، ۱۳۸۷).

و) پایگاه‌های بسیج

نهاد بسیج در فرایند اجتماعی، نهادی است که پس از پیروزی انقلاب اسلامی به ویژه طی جنگ تحمیلی، در راستای حمایت از نظام جمهوری اسلامی وارد روند سیاسی- اجتماعی جامعه شده و متعاقب خاتمه جنگ تحمیلی، مانند نیرویی مؤثر در راستای اعتلای ارزش‌های نظام و در نتیجه، استقرار امنیت از رهگذر فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی، خود را به عنوان نهادی ضروری در بطن انقلاب اسلامی جای داد. این نهاد که ابعاد فرهنگ و اجتماع را سلوچه عملکردهای خویش برگزیده است، با عنایت به این کار ویژه، می‌تواند در راستای مقابله با بزهکاری از رهگذر راهبردها، برنامه‌ها

و طرح‌های پیشگیرانه در قلمرو اجتماعی و فرهنگی، نهادی پویا و کارآمد شناخته شود که برآیند آن، کاهش جرم در روند اجتماعی خواهد بود (ساعد، ۱۳۸۶: ۳).

در گستره پیشگیری وضعی و به منظور مقابله با تحقق هر گونه نقض هنجار کیفی، راهبردهایی پیش‌بینی شده است که قابلیت اعمال برخی از آنها در قلمرو فعالیت‌ها و کارویژه‌های اولیه بسیج جای می‌گیرد. یکی از ابزارهای مفید و مؤثر پیشگیری وضعی، حضور نهادهای رسمی و گاه غیر رسمی اما متعهد در اماکن و موقعیت‌های اجتماعی است که از رهگذر این امر، اشخاصی که اندیشه ارتکاب بزه در سر می‌پروراند یا اینکه در لحظه‌ای آنی، وجود موقعیتی آنها را به دامان بزه می‌اندازد، حضور این گروه‌ها و نیروها بتواند این اشخاص را که به اصطلاح مرتکب یا بزهکار بالقوه نام می‌نهند از عملی کردن اندیشه خود باز دارد و در نتیجه، با استفاده از فرصت سوزی بزهکاران احتمالی، از نقض هرگونه هنجار کیفی جلوگیری به عمل آورند.

در این راستا، پایگاه‌های بسیج می‌توانند در کنار نیروهای انتظامی، ایفای نقش کرده و در مکان‌ها و محله‌ها و مراکز با وضعیت خاص، در راستای کاهش فرصت‌های وقوع بزه و فعلیت افکار مجرمانه شهروندانی که به علل گوناگون، این امر در اندیشه‌های آنان رسوخ یافته اقدام کنند. پایگاه بسیج می‌تواند نیرویی مؤثر و مفید در زمینه ممانعت از وقوع هر گونه انحراف و بزهکاری در جامعه باشد. چنان که این مقوله مهم در سیاست جنایی تقنینی کشورمان به دفعات تأکید شده است (ساعد، ۱۳۸۶: ۲۱).

ز) انجمن حمایت از زندانیان

مددکاران و انجمن‌های حمایت زندانیان نقش مؤثری در پیشگیری از وقوع جرم در جامعه و هدایت فرزندان خانواده‌های زندانیان به سمت تعالی فرهنگی و تقویت اعتماد به نفس آنان دارند. آنها در زندان‌ها در راستای رفع مشکلات مادی و معنوی و مشاوره خانواده‌های زندانیان و پیگیری امور و آرایه آموزش‌های مربوط به آنان فعالیت می‌کنند و همین امر سبب پیشگیری بسیاری از مشکلات این قشر آسیب‌پذیر می‌شود. بر این اساس، هم در امر رسیدگی بهتر به امور معیشتی و ایاب و ذهاب و تشکیل و تکمیل پرونده خانواده‌ها تسریع می‌شود و هم بخشی از هزینه‌های مربوط به انجمن کاهش می‌یابد و می‌توان آن را در جایی مناسب‌تر برای رفع احتیاجات خانواده‌های نیازمند

زندانیان هزینه کرد.

از اقدامات مهم و پیشگیرانه دیگری که انجمن حمایت از زندانیان انجام می‌دهد، آموزش در زمینه پیشگیری از مصرف مواد مخدر در خانواده‌های زندانیان، به‌خصوص فرزندان آنان است که این آموزش‌ها در زمینه‌های مهارت‌های اساسی زندگی و پیشگیری از مصرف مواد مخدر و... داده می‌شود (سخاوت، ۱۳۸۱؛ عبدی، ۱۳۷۱؛ ۱۳۸۱: ۷۷ - ۹۱؛ غلامی، ۱۳۸۱؛ ۱۶۰).

ط) شهرداری‌ها و مدیریت شهری

با تشکیل اجتماعات بشری و شکل‌گیری شهرها، روند وقوع جرم رو به فزونی نهاده و هر چه این اجتماعات گسترده‌تر شود، دامنه وقوع جرم نیز افزون می‌شود و لزوم مبارزه با آن و برنامه‌ریزی در راستای پیشگیری از جرم، امری انکار ناپذیر و ضروری می‌شود. علمای علم جامعه‌شناسی و جرم‌شناسی، هر یک از منظری، جرم و راهکارهای پیشگیری از آن را مورد مطالعه قرار داده‌اند، اما آنچه را که نباید هیچ‌گاه از نظر دور داشت، نقش مؤثر مدیریت اجتماعات بشری است که از آن به‌عنوان مدیریت شهری یاد می‌کنیم. بسیاری از دستگاه‌های دولتی به‌عنوان اجزای مدیریت شهری در حوزه وظایف خود، تکالیفی را تحت عنوان مقررات قانونی عام و خاص بر عهده مردم نهاده و تخلف از آن را جرم تلقی می‌کنند و عمل مرتکب را مستوجب مجازات می‌دانند. اما این دستگاه‌ها به موجب مقررات جاری کشور، خود نیز دارای وظایف و تکالیفی هستند که غفلت از آنها منجر به بروز بسیاری از جرایم می‌شود. شهرداری، مدیریت جهاد کشاورزی، اداره منابع طبیعی، اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی، اداره تربیت بدنی و... از جمله دستگاه‌هایی هستند که با شهروندان به‌طور مستقیم ارتباط داشته و فقدان برنامه‌ریزی مناسب و عملکرد ناثواب برخی از این دستگاه‌ها، موجب شده تا بخش قابل توجهی از پرونده‌های متشکله در دستگاه قضایی مربوط به این دستگاه‌ها باشد.

طراحی و جانمایی ساختمان‌ها، توجه به مبلمان شهری و پارک‌های عمومی، ایجاد تفرجگاه‌های عمومی در اراضی جنگلی خارج از شهرها، تعیین حریم روستاها و اجرای طرح‌های هادی برای جلوگیری از تعرض به اراضی زراعی و باغ‌ها، تعیین حریم و مشخص کردن محدوده اراضی ملی با تابلوهای هشدار دهنده، گسترش فضاهای ورزشی و مدیریت بر اماکن ورزشی به نحو غیر انتفاعی، برگزاری جشن‌های ملی و مذهبی با نگاهی فراتر از پر کردن اوقات فراغت، از جمله

اقداماتی است که بر عهده متولیان مدیریت شهری قرار داشته و اجرای صحیح آن می‌تواند نقش مؤثری در کاهش جرم ایفا کند (تای بولت، لینچ و مک براید، ۱۳۷۶؛ رینر، ۱۳۸۶).

ظ) نقش پلیس در پیشگیری از وقوع جرم

اطلاع‌رسانی درست، به موقع و هدفمند از شاخصه‌های مهم پیشگیری به شمار می‌رود. بنابراین اتخاذ سیاست‌های مدون در این راستا، از محوری‌ترین برنامه‌های نیروی انتظامی است. پلیس به‌عنوان متولی اصلی حفظ نظم و امنیت جامعه برای پیشگیری از جرم باید با نهادهای دولتی مرتبط باشد و نیز با دولت‌های مردمی ارتباط برقرار کند. در این راستا پلیس سعی کرده است تا با محوریت قرار دادن پیشگیری اجتماعی، نقش بیشتری در پیشگیری از وقوع جرایم داشته باشد. نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران با تکیه بر اصولی که به آن اشاره شد، کوشش کرده است تا زمینه‌های حضور جدی در جامعه و مشارکت هر چه بیشتر شهروندان در برقراری نظم و امنیت عمومی را فراهم آورد. برخی از اقدامات اجتماعی پلیس در تحقق پیشگیری اجتماعی از جرم (با تأکید بر تعاملات رسمی و غیر رسمی کلانتری‌ها) به شرح زیر است:

۱- تعامل با مراکز دولتی با هدف شناسایی در برقراری ارتباط با آن مراکز و سازمان‌های وابسته و استفاده از توانمندی‌های بالقوه و بالفعل آنان در راستای مأموریت‌های مشارکتی ناجا از طریق:

الف) ساماندهی رابطین مراکز دولتی؛

ب) برگزاری همایش‌های تخصصی؛

پ) برگزاری نمایشگاه‌های عمومی؛

ت) تنظیم تفاهم‌نامه‌های همکاری با سازمان‌های دولتی؛

ث) اجرای طرح‌های مشارکتی با همکاری سازمان‌ها؛

ج) طرح قدردانی از نخبگان و افراد مؤثر در واپایش اجتماعی.

۲- تعامل با تشکل‌های غیردولتی (هیئت‌های مذهبی، بسیج، مؤسسات خیریه و غیره)؛

۳- مشارکت با گروه‌های اجتماعی (معلمان، اصناف، دانش‌آموزان، دانشجویان و غیره)؛

۴- استقرار مراکز مشاوره و مددکاری و دادن مشاوره‌های روان‌شناختی و انتظامی؛

۵- فرهنگ‌سازی و ارائه آموزش‌های همگانی و ساخت و تولید فیلم سینمایی، مستند و پویانمایی؛

آموزش همگانی در ناجا عبارت است از؛ مجموعه فعالیت‌هایی که به منظور یادگیری برخی از فعالیت‌های مشخص (دانش انتظامی و اجتماعی) با هدایت کارکنان معاونت اجتماعی ناجا برای کلیه افراد جامعه انجام می‌گیرد. آموزش همگانی با ارتقای سطح دانش و آگاهی مهارت‌های فنی، موجب بروز رفتار مطلوب به منظور کاهش فرصت‌های مجرمانه در شهروندان می‌شود (خمسه‌ای، ۱۳۸۲: ۲۰).

۶- اطلاع‌رسانی دقیق و تاکتیکی از اقدامات پلیس (پیشگیری از جرم با تکیه بر رویکرد اجتماع محور) (پیشگیری اجتماعی از جرم، ۱۳۸۷)

مدل مفهومی تحقیق

فرضیه‌های تحقیق

- بین مهارت‌های ارتباطی (کلامی) رؤسای کلانتری‌ها با پیشگیری از جرایم در شهر کرمانشاه رابطه وجود دارد.
- بین مهارت‌های ارتباط (غیر کلامی) رؤسای کلانتری‌ها با پیشگیری از جرایم در شهر کرمانشاه رابطه وجود دارد.
- بین تعاملات رسمی رؤسای کلانتری‌ها با پیشگیری از جرایم در شهر کرمانشاه رابطه وجود دارد.
- بین تعاملات غیر رسمی رؤسای کلانتری‌ها با پیشگیری از جرایم در شهر کرمانشاه رابطه وجود دارد.

روش

تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش و ماهیت، توصیفی - پیمایشی است که در آن تأثیر عوامل مؤثر در ارتباطات برون سازمانی، یعنی؛ مهارت‌های ارتباطی (کلامی)، مهارت‌های ارتباط (غیرکلامی)، تعاملات رسمی و تعاملات غیر رسمی رؤسای کلانتری‌ها در پیشگیری از جرم مورد بررسی قرار گرفته و به توصیف و تحلیل آن پرداخته شده است. ابزار اصلی تحقیق حاضر، پرسشنامه محقق ساخته است. جامعه آماری این تحقیق شامل؛ کلیه رؤسای کلانتری‌های شهر کرمانشاه، روسا و اعضای سازمان‌های رسمی (از قبیل اداره آموزش و پرورش، شهرداری، استانداری، دادگستری، بهزیستی و ...) و غیر رسمی (نظیر انجمن‌ها، بنیادها، شوراها، جمعیت‌ها، کانون‌ها، شبکه‌ها، شرکت‌ها و غیره) است. با توجه به اینکه تعداد دقیق اعضای هر یک از سازمان‌های رسمی و غیر رسمی به طور دقیق برای ما مشخص نیست، اما با بررسی‌های به عمل آمده این جامعه بین ۷۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰ تخمین زده شد.

نمونه آماری به صورت تصادفی از بین سازمان‌های رسمی علاوه بر رؤسای کلانتری‌های شهر کرمانشاه، اداره آموزش و پرورش و شهرداری برگزیده شد و در سازمان‌های غیررسمی، پایگاه‌های بسیج، صنف طلا فروشان، شورای اسلامی و کانون جوانان کرمانشاه به عنوان نمونه‌های مورد آزمون مشخص شدند و کل نمونه برابر با ۳۸۴ نفر است. در این تحقیق به منظور بررسی روایی پرسش‌نامه، از روش اعتبار محتوا و برای پایایی پرسش‌نامه نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که نتایج آن در جدول زیر آورده شده است:

جدول ۳: پایایی پرسش‌نامه

ضریب پایایی کل	آلفای کرونباخ	گویه‌ها و مفاهیم
۰/۸۴۵	۰/۸۴۵	وضعیت تعاملات برون سازمانی رؤسای کلانتری‌ها در پیشگیری از جرایم
	۰/۹۱۵	تعاملات کلامی رؤسای کلانتری
	۰/۷۵۵	تعاملات غیر کلامی رؤسای کلانتری
	۰/۸۴۰	تعاملات رسمی رؤسای کلانتری
	۰/۸۱۵	تعاملات غیررسمی رؤسای کلانتری

یافته‌ها

با توجه به نتایج حاصل از آمار توصیفی داده‌ها، مشخص شد که از کل ۳۸۴ نفر نمونه آماری، ۴۵ نفر زن و ۳۹۹ نفر مرد بوده‌اند که از این تعداد ۱۵ نفر از رؤسای کلانتری، ۵۶ نفر رؤسای بسیج، ۱۵ نفر نمایندگان شورای شهر، ۵۳ نفر کارکنان اداره آموزش و پرورش، ۷۸ نفر کارمندان شهرداری‌ها، ۱۱۵ نفر صنف طلافروشان و ۵۲ نفر از اعضای کانون جوانان کرمانشاه بوده‌اند. از بین آزمودنی‌ها، ۱۱۴ نفر مجرد و ۲۷۰ نفر متاهل بوده‌اند. بیشترین فراوانی سطح تحصیلات آنان لیسانس با ۵۴/۴ درصد و کمترین فراوانی سطح تحصیلات، دکترا با ۲/۳ درصد بوده است و از نظر سابقه کار و فعالیت، بیشترین فراوانی بین ۱۵ تا ۲۵ سال سابقه کار بوده و همچنین حدود دو سوم نمونه آماری با استخدام غیر رسمی مشغول کار و فعالیت بوده‌اند و بیشترین محدوده سنی پاسخگویان بین ۲۶ تا ۳۳ سال است.

نتایج آمار تحلیلی؛ بررسی فرضیات با همبستگی پیرسون

جدول ۴: آزمون همبستگی فرضیه اول

		تعاملات برون سازمانی در پیشگیری از جرایم	مهارت‌های ارتباطی (کلامی)
تعاملات برون سازمانی در پیشگیری از جرایم	ضریب همبستگی پیرسون	۱	۰/۲۵۴ (***)
	سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
		۳۸۴	۳۸۴
مهارت‌های ارتباطی (کلامی)	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۲۵۴ (***)	۱
	سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
		۳۸۴	۳۸۴
		تعاملات برون سازمانی در پیشگیری از جرایم	مهارت‌های ارتباطی (غیر کلامی)
تعاملات برون سازمانی در پیشگیری از جرایم	ضریب همبستگی پیرسون	۱	۰/۲۷۹

	سطح معنی داری		۰/۰۰۰
		۳۸۴	۳۸۴
مهارت‌های ارتباط (غیر کلامی)	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۲۷۹	۱
	سطح معنی داری	۰/۰۰۰	
		۳۸۴	۳۸۴
		تعاملات برون سازمانی در پیشگیری از جرایم	تعاملات رسمی
تعاملات برون سازمانی در پیشگیری از جرایم	ضریب همبستگی پیرسون	۱	۰/۸۸۸
	سطح معنی داری		۰/۰۰۰
		۳۸۴	۳۸۴
تعاملات رسمی	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۸۸۸	۱
	سطح معنی داری	۰/۰۰۰	
		۳۸۴	۳۸۴
		تعاملات برون سازمانی در پیشگیری از جرایم	تعاملات غیر رسمی
تعاملات برون سازمانی در پیشگیری از جرایم	ضریب همبستگی پیرسون	۱	۰/۸۰۵
	سطح معنی داری		۰/۰۰۰
		۳۸۴	۳۸۴
تعاملات غیر رسمی	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۸۰۵	۱
	سطح معنی داری	۰/۰۰۰	
		۳۸۴	۳۸۴

با استناد به نتایج جدول (۴) می‌توان گفت که در فرضیه اول با توجه به ضریب همبستگی پیرسون که $R = 0/259$ و سطح معنی داری صفر و مقایسه سطح معنی داری با میزان خطای آزمون $0/05$ ، مشاهده می‌شود که سطح معنی داری از میزان خطا کمتر است، پس فرضیه پذیرفته می‌شود. یعنی بین مهارت‌های ارتباطی (کلامی) رؤسای کلانتری‌ها با پیشگیری از جرایم در شهر کرمانشاه رابطه وجود دارد.

در فرضیه دوم که عنوان می‌کند؛ بین مهارت‌های ارتباط (غیر کلامی) رؤسای کلانتری‌ها در پیشگیری از جرایم در شهر کرمانشاه رابطه وجود دارد. با توجه به ضریب همبستگی پیرسون که $R = 0/279$ و سطح معنی‌داری صفر و مقایسه سطح معنی‌داری با میزان خطای آزمون $0/05$ ، مشاهده می‌شود که سطح معنی‌داری از میزان خطا کمتر است، پس فرضیه پذیرفته می‌شود. یعنی بین مهارت‌های ارتباط (غیر کلامی) رؤسای کلانتری‌ها با پیشگیری از جرایم در شهر کرمانشاه رابطه وجود دارد.

با توجه به جدول فوق، در فرضیه سوم میزان ضریب همبستگی به مقدار یک بسیار نزدیک است و همبستگی قوی وجود دارد. یعنی با توجه به ضریب همبستگی پیرسون که $R = 0/888$ و سطح معنی‌داری صفر و مقایسه سطح معنی‌داری با میزان خطای آزمون $0/05$ ، مشاهده می‌شود که سطح معنی‌داری از میزان خطا کمتر است، پس فرضیه پذیرفته می‌شود و همبستگی قوی وجود دارد. یعنی بین تعاملات رسمی رؤسای کلانتری‌ها با پیشگیری از جرایم در شهر کرمانشاه رابطه وجود دارد.

و بالاخره فرضیه چهارم عنوان می‌دارد که، بین تعاملات غیر رسمی رؤسای کلانتری‌ها با پیشگیری از جرایم در شهر کرمانشاه رابطه وجود دارد. ضریب همبستگی به دست آمده در جدول فوق نشان دهنده وجود رابطه همبستگی قوی است که باعث کاهش سطح معنی‌داری شده، یعنی با توجه به ضریب همبستگی پیرسون که $R = 0/805$ و سطح معنی‌داری صفر و مقایسه سطح معنی‌داری با میزان خطای آزمون $0/05$ ، مشاهده می‌شود که سطح معنی‌داری از میزان خطا کمتر است، پس فرضیه پذیرفته می‌شود. یعنی بین تعاملات غیر رسمی رؤسای کلانتری‌ها با پیشگیری از جرایم در شهر کرمانشاه رابطه وجود دارد.

آزمون کندال:

جدول ۵: رتبه‌ها

میانگین رتبه‌ها	
۲/۵۱	تعاملات برون سازمانی در پیشگیری از جرایم
۱/۲۳	مهارت‌های ارتباطی (کلامی)
۳/۴۱	مهارت‌های ارتباط (غیر کلامی)
۲/۸۵	تعاملات رسمی
۵/۰۰	تعاملات غیر رسمی

با توجه به نتایج جدول (۵) آزمون رتبه‌بندی کندال مشاهده می‌شود که کمترین میانگین رتبه را مهارت‌های ارتباطی کلامی با میزان ۱/۲۳، دومین میانگین رتبه را تعاملات برون سازمانی در پیشگیری جرایم با میزان ۲/۵۱، سومین میانگین رتبه را تعاملات رسمی با میزان ۲/۸۵، چهارمین میانگین رتبه را مهارت‌های ارتباط غیر کلامی با میزان ۳/۴۱ و پنجمین میانگین رتبه را تعاملات غیر رسمی با میزان ۵/۰۰ دارند، سطح معنی‌داری آزمون کندال در جدول زیر آورده شده است.

جدول ۶: آزمون آمار توصیفی

تعداد نمونه	۳۸۴
ضریب کندال	۰/۷۸۴
ضریب کی دو	۱۲۰۴/۳۱۱
درجه آزادی	۴
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰

ضریب کندال برای بررسی میان توافقی و هماهنگی بین میانگین رتبه‌های داده‌های اسمی و رتبه‌ای به کار برده می‌شود، همانطور که در جدول (۶) آزمون آمار توصیفی کندال مشاهده می‌شود، میزان ضریب کندال برابر ۰/۷۸۴ و سطح معنی‌داری آن صفر می‌باشد که با مقایسه آن با میزان خطای ۰/۰۵، می‌توان نتیجه گرفت که هماهنگی بین رتبه در عوامل مورد بررسی مناسب است، یعنی رتبه‌ها با هم هماهنگی دارند.

تحلیل رگرسیون:

جدول ۷: تحلیل واریانس

مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنی‌داری
۴۳۱۶/۶۲۸	۴	۱۰۷۹/۱۵۷	۵۰۴/۰۸۷	(a)۰/۰۰۰
۸۱۱/۳۷۰	۳۷۹	۲/۱۴۱		
۵۱۲۷/۹۹۷	۳۸۳			

نتایج جدول (۷) تحلیل واریانس برای بررسی تفاوت‌های واریانس بین متغیرها نشانگر این است که، مقدار آماره $F=۵۰۴/۰۸۷$ و سطح معنی‌داری برابر صفر است، پس می‌توان نتیجه گرفت که متغیرهای مستقل از نظر واریانس، تفاوت معناداری با یکدیگر ندارند و از نظر واریانس هماهنگ هستند.

جدول ۸: رگرسیون

سطح معنی‌داری	t	ضرایب استاندارد شده	ضرایب غیر استاندارد		
		ضریب	انحراف استاندارد	ضریب	
۰/۰۸۰	۱/۵۷۶		۰/۹۴۱	۱/۶۵۳	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۷/۵۲۳	۰/۱۶۹	۰/۰۴۶	۰/۳۴۸	مهارت‌های ارتباطی (کلامی)
۰/۰۰۰	۵/۶۵۰	۰/۱۴۰	۰/۰۴۶	۰/۲۶۰	مهارت‌های ارتباط (غیر کلامی)
۰/۰۰۰	۱۹/۴۸۷	۰/۶۶۲	۰/۰۳۱	۰/۶۰۱	تعاملات رسمی
۰/۰۰۰	۸/۶۲۵	۰/۳۱۰	۰/۰۲۲	۰/۱۹۳	تعاملات غیر رسمی

نتایج جدول (۸) تحلیل رگرسیون برای بررسی رابطه یک متغیر وابسته و چند متغیر مستقل به صورت هم‌زمان استفاده می‌شود، در این بررسی متغیر وابسته تعاملات برون‌سازمانی در پیشگیری از جرایم و متغیرهای مستقل؛ مهارت‌های ارتباطی (کلامی)، مهارت‌های ارتباط (غیر کلامی)، تعاملات رسمی و تعاملات غیر رسمی در نظر گرفته شده است. همانطور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، ضرایب استاندارد شده هر یک از عوامل به ترتیب به میزان؛ ۰/۱۶۹، ۰/۱۴۰، ۰/۶۶۲، ۰/۳۱۰ و ۰/۰۲۲ به دست آمده است که سطح معنی‌داری همه آنها صفر و کمتر از میزان خطای ۰/۰۵ است. پس همانطور که در آزمون همبستگی پیروسون برای تمامی عوامل به طور جداگانه رابطه معناداری نتیجه شد در رگرسیون نیز نتیجه می‌شود، همه متغیرهای وابسته یعنی تعاملات برون‌سازمانی در پیشگیری از جرایم و متغیرهای وابسته مهارت‌های ارتباطی (کلامی)، مهارت‌های ارتباط (غیر کلامی)، تعاملات رسمی و تعاملات غیر رسمی به طور هم‌زمان رابطه معنی‌داری با متغیر وابسته یعنی تعاملات برون‌سازمانی در پیشگیری از جرایم دارند.

بحث و نتیجه گیری

امروزه آموزش همگانی، فراهم آوردن مشارکت شهروندان از طریق ارتقاء تعاملات (رسمی و غیر رسمی) برون‌سازمانی میان پلیس و سازمان‌ها و نهادهای اجتماعی از مؤلفه‌های اصلی پلیس برای کاهش و پیشگیری از انواع جرایم در جوامع مختلف است. از این‌رو تلاش‌های فراوانی از سوی معاونت‌ها، بخش‌ها، دفاتر و زیربخش‌ها و ادارات پلیس به‌خصوص کلانتری‌ها و پاسگاه‌ها

با برگزاری جلسات، نشست‌ها و گفت و گوهای مداوم با خانواده‌ها، صنوف، انجمن‌های موجود و سازمان‌های دیگر دولتی نسبت به شناسایی، واپایش و مهار جرم و افزایش احساس امنیت صورت گرفته و می‌گیرد.

به نظر می‌رسد که مهارت‌های کلامی و غیر کلامی پلیس‌ها به ویژه رؤسای نیروهای صف با مردم و نیز سازمان‌ها و نهادهای اجتماعی تا اندازه زیادی در گرایش این سازمان‌ها به ایجاد تعاملات بیشتر با پلیس تأثیر داشته است. بر همین اساس نتایج تحقیق حاضر، همسو و همخوان با تحقیقات انجام شده داخلی؛ عبدی و بهاری (۱۳۸۶)، حبیب زاده و عبدالرحمانی (۱۳۹۰)، مدبر و چوپانی رستمی (۱۳۸۸)، عبدی و شرافتی‌پور (۱۳۸۵)، نوروزی و افراسیابی (۱۳۸۹)، صدق‌پور و مسعودی (۱۳۸۵) و رجبی‌پور (۱۳۸۲) بوده است. نتایج یافته‌ها حاکی از آن است که هماهنگی اقدامات پلیس با سایر دستگاه‌ها، نیازمند یک سیاست منسجم و برنامه‌ریزی دقیق برای واپایش جرایم خرد و حفظ نظم عمومی خواهد بود که خود منجر به کاهش و پیشگیری از جرایم می‌شود. یافته‌های این تحقیق همانند یافته‌های؛ عبدی و بهاری (۱۳۸۶) و رجبی‌پور (۱۳۸۲) با عنوان راهبرد پیشگیری اجتماعی از جرایم (تعامل پلیس و دانش آموزان) نشان می‌دهد که تعامل پلیس با مدارس با رویکرد آگاه سازی تا اندازه زیادی می‌تواند در کاهش جرایم مؤثر باشد. در این بین نقش سازمان‌های غیر امنیتی یا همان سازمان‌های مردم نهاد (سمن‌ها)، همان گونه که یافته‌های عبدالرحمانی و حبیب‌زاده (۱۳۹۰) نشان داد، می‌تواند در ایجاد احساس امنیت و بالا بردن نگاه مثبت مردم به ناجا مؤثر باشد. نتایج تحقیقات صدق‌پور و مسعودی (۱۳۸۵) نشان داد که با بررسی زمینه‌های نظارت و تعامل همگانی میان پلیس و مردم، می‌توان به الگویی مناسب برای تعامل میان سازمان‌های مردم نهاد و پلیس در خصوص کاهش جرم دست یافت.

یافته‌های تحقیقات ترومن (۱۹۹۶) و راب و میلوارد (۲۰۰۳) حاکی از آن است که ارتباطات برون سازمانی پلیس با مردم، قابلیت‌های ارزشمندی مانند شیوه‌های انتشار سریع اطلاعات، نوآوری‌های سریع و افزایش رقابت‌ها برای سازمان‌های دخیل در ارتباطات را به وجود می‌آورد و این به خودی خود در ارتقاء مشارکت اجتماعی در پیشگیری از بروز جرم، یاری می‌رساند. از این رو می‌توان گفت که یافته‌های تحقیق حاضر، همسو و همخوان با تحقیقات انجام شده خارجی؛

گیلینگ، ۱۹۹۴: ۲۴۰؛ گوریس و والتر، ۱۹۹۹: ۶۳۳؛ لوینگ و وایت، ۱۹۶۱؛ لیتاک و هایلتون، ۱۹۶۲؛ کراتز، ۱۹۹۸؛ جونز و همکاران و مور و همکاران (۱۳۹۰) و مارگاردشاو (۱۳۸۸) بوده و بیانگر این موضوع است که برقراری امنیت و پیشگیری از جرم با تأکید بر مشارکت سازمان‌ها و نهادهای مدنی، بیشترین توجهات در تمامی جوامع به ویژه جوامع غربی را نشان می‌دهد. همچنین گروهی از محققان حوزه‌های مختلف مانند؛ پاتنام و فیرهورست، تیلور و توروجیلو، شیاپلو و فیروکلوگ، پائول سن، گراهام، جونز، کالان و گالیوس در سال‌های پس از ۲۰۰۰ به این نتیجه رسیدند که در تحلیل ارتباطات (درون و بین) سازمانی برای غلبه بر مسایل اجتماعی باید از نظریه‌های همه علوم در سطوح متنوع خُرد، میانه و کلان سود برد.

پیشنهادها:

در این بخش برخی از پیشنهاد‌های مستخرج از تحقیق ارائه می‌شود.

- ۱- با توجه به نتایج آزمون فرضیات مبنی بر اینکه بین مهارت‌های ارتباطی (کلامی)، تعاملات رسمی و غیر رسمی رؤسای کلانتری‌ها با پیشگیری از جرایم در شهر کرمانشاه رابطه وجود دارد، پیشنهاد می‌شود که دوره‌ها و کارگاه‌های کوتاه و میان‌مدتی را برای رؤسای کلانتری در ارتقاء تعاملات رسمی و غیر رسمی و همچنین کسب مهارت‌های ارتباطی کلامی برای برقراری تعاملات بین سازمان‌های رسمی و غیر رسمی برگزار شود. البته این خود به افزایش مشارکت و تعاملات اجتماعی مردم با پلیس و در ادامه، افزایش نظم و انسجام اجتماعی، افزایش میزان تعهد و اعتماد اجتماعی، افزایش امنیت و احساس امنیت اجتماعی و افزایش مقبولیت اجتماعی پلیس کمک می‌کند.
- ۲- پلیس می‌تواند با طراحی و ایجاد انواع کلاس‌ها و دوره‌های تعاملات اجتماعی برای سازمان‌های رسمی و غیر رسمی (به صورت مجرا و توامان)، آموزش‌های لازم در خصوص چرایی و چگونگی برقراری ارتباط با پلیس برای کاهش جرم و بالا بردن امنیت اجتماعی را ارائه دهد.
- ۳- در زمینه حمایت از سازمان‌ها و نهادهای مردمی در پیشگیری از جرم، می‌توان از روش‌هایی مانند؛ تشویق افرادی که طرح‌های نوینی برای واپایش بزهکاری در محل سکونت یا کار خویش ارائه می‌دهند، استفاده کرد. باید توجه داشت که بسیاری از مردم بدون هیچ گونه چشم

- داشتی علاقه‌مند به همکاری و تعامل با پلیس هستند و پلیس باید قدر این همکاران را بداند.
- ۴- یافته‌ها نشان می‌دهد که ارتباطات کلامی و غیر کلامی رؤسای کلانتری‌ها تا اندازه‌ی زیادی در گرایش مردم به سوی پلیس مؤثر بوده است. پیشنهاد می‌شود، رؤسایی که در این خصوص امتیاز بالاتری دارند، مورد تشویق قرار گیرند.
- ۵- پیشنهاد می‌شود که پلیس پیشگیری شهر کرمانشاه فهرستی از تمامی سازمان‌های رسمی و غیر رسمی مرتبط با موضوع پیشگیری از جرایم تهیه کند تا برای برقراری تعامل (با هدف آگاهی‌بخشی، برگزاری نشست‌ها، جلسات و طراحی دوره‌ها و...) برنامه‌ریزی شود.
- ۶- پیشنهاد می‌شود از طریق پلیس پیشگیری، موضوع برگزاری یک جلسه تعاملی پیرامون پیشگیری از آسیب‌ها و جرایم از طریق مکاتبه به اطلاع دیگر سازمان‌ها رسانده شود و از آنها درخواست شود تا با در اختیار داشتن نظرات خود پیرامون پیشگیری از جرایم، در جلسه حاضر شوند.
- ۷- پیشنهاد می‌شود به طور مداوم (ماهانه یا فصلی یا سالانه) جلسات درون سازمانی با دعوت از رؤسای کلانتری‌ها، تشکیل و راهکارهای برقراری تعامل برون سازمانی با سایر سازمان‌ها و نهادهای اجتماعی مورد بررسی قرار گیرد. در ادامه می‌توان جلسات سالانه‌ای را برای بررسی روند (افزایشی یا کاهش) پیشگیری از جرم برگزار کرد.

منابع

منابع فارسی

- اعزازی، شهلا (۱۳۷۶). جامعه‌شناسی خانواده. تهران: نشر روشنگران و مطالعات.
- آقاجانی، حسنعلی (۱۳۸۸). هماهنگی: درون سازمانی و برون سازمانی. مازندران، دانشکده اقتصادی و اداری دانشگاه مازندران.
- اوحدی، یاسمن (۱۳۸۷). بررسی انسان شناختی خانواده و میزان تأثیر محیط زندگی بر آن. رساله کارشناسی، دانشگاه تهران: دانشکده علوم اجتماعی.
- پیشگیری از جرم با تکیه بر رویکرد اجتماع محور (پیشگیری اجتماعی از جرم) (۱۳۸۷). اداره کل مطالعات اجتماعی معاونت اجتماعی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مرکز اطلاع رسانی فرماندهی انتظامی شهرستان پاکدشت.
- تای بولت، ادوارد ا.؛ لینچ، لورنس ام؛ مک براید، بروس (۱۳۷۶). مدیریت پلیس بر اساس پیشگیری از جرم. تهران: اداره کل پژوهش و تالیفات ناجا.

- جوانمرد، بهروز (۱۳۸۸). تعامل سازمان پلیس و دستگاه قضایی ایران در زمینه پیشگیری از جرایم خرد. مجموعه مقالات همایش ملی پیشگیری از وقوع جرم. تهران، مرکز تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری.
- حبیب زاده اصحاب؛ عبدالرحمانی، رضا (۱۳۹۰). نقش سازمان‌های غیر امنیتی در ایجاد بسترهای امنیت شهرهای ساحلی (با تأکید بر مطالعه موردی شهرستان بندرعباس) و ارائه مدل تعاملی.
- خسسه‌ای، علی محمد (۱۳۸۲). بررسی تأثیر آگاه‌سازی اجتماعی ناجا بر نگرش دانش آموزان پیش دانشگاهی شهر رشت نسبت به پلیس و انحرافات اجتماعی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه علوم انتظامی.
- رابرتسون، یان (۱۳۷۲). درآمدی بر جامعه‌شناسی با تأکید بر نظریه کارکردگرایی، ستیز و کنش متقابل نمادین. ترجمه حسین بهروان، مشهد: آستان قدس رضوی.
- رجبی پور، محمود (۱۳۸۲). راهبردهای پیشگیری از جرم. فصلنامه دانش انتظامی، ۵(۴).
- ریچموند، ویرجینیا. پی (۱۳۸۷). رفتار غیر کلامی در روابط میان فردی. ترجمه فاطمه موسوی، تهران: دانژه.
- رینر، رابرت (۱۳۸۶). نظم و قانون: یک راهنمای مفید برای شهروندان در مورد جرم و واپاشی آن. ترجمه نعیم یاوروی. تهران: معاونت آموزش ناجا.
- ساعد، محمد جعفر (۱۳۸۶). پیشگیری از وقوع جرم و کارکرد بسیج در تضمین امنیت اجتماعی. فصلنامه مطالعات بسیج، ۱۰(۳۴).
- ستوده، هدایت الله (۱۳۸۴). آسیب شناسی اجتماعی. تهران: آوای نور.
- سختوت، جعفر (۱۳۸۱). بررسی اثر زندان بر زندانی. فصلنامه علوم اجتماعی. دانشگاه علامه طباطبائی، شماره ۲۰، زمستان ۱۳۸۱.
- شاو، مارگارت (۱۳۸۸). پلیس، مدارس و پیشگیری از جرایم. ترجمه محسن دارابی، تهران: انتشارات اشک یاس.
- صدق پور، بهرام صالح؛ مسعودی، احمدرضا (۱۳۸۵). بررسی زمینه‌های نظارت و تعامل همگانی میان پلیس و مردم. فصلنامه امنیت، ۵(۱-۲) (پیاپی ۱۸).
- عبدی، توحید؛ بهاری، عباس (۱۳۸۶). تعامل پلیس و مدارس و تأثیر آن بر کاهش جرایم؛ رویکردی آگاه‌سازی. مطالعات مدیریت انتظامی، ۲(۲) صص ۱۷۱-۱۸۶.
- عبدی، عباس (۱۳۷۱). آسیب شناسی اجتماعی: تأثیر زندان بر زندانی. تهران: نور.
- عبدی، عباس (۱۳۸۱). مجازات زندان و ارتکاب مجدد جرم. مجله انجمن جامعه‌شناسی ایران. ۴(۲) صص ۷۷-۹۱.
- عبدی، نرگس؛ شرافتی پور، جعفر (۱۳۸۶). پیشگیری از جرم با تکیه بر رویکرد اجتماع محور (تأملی بر نقش پلیس در پیشگیری اجتماعی). فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، ۳(۸ و ۹).
- غلامی، حسین (۱۳۸۱). پذیرش فرهنگ زندان. (ترجمه)، مجله پژوهش حقوق و سیاست، ۷(۴).
- فرهنگی، علی اکبر (۱۳۸۹). ارتباطات انسانی. تهران: خدمات فرهنگی رسا.
- کی نیا، مهدی (۱۳۷۳). مبانی جرم‌شناسی تهران. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- گل محمدی خامنه، علی (۱۳۸۵). مدیریت پیشگیری از جرایم. تهران: دانشگاه علوم انتظامی امین.
- گلایی، سیاوش (۱۳۷۲). اصول و مبانی جامعه‌شناسی. چاپ سوم، تهران: انتشارات فردوس.
- مدبر، لیلیا؛ چوپانی رستمی، محسن (۱۳۸۸). پیشگیری اجتماعی از جرایم زنان و دختران با تأکید بر نقش تعاملی پلیس زن در آن. نشریه پلیس زن، شماره ۱۳، صص ۱۰۱-۱۳۱.
- مور هری دلبیو و همکاران (۱۳۹۰). مدیریت و رفتار سازمانی نیروی پلیس. ترجمه محمد اعرابی، تهران: دانشگاه علوم انتظامی امین.
- میرزایی مطلق، عبدالله (۱۳۸۱). نقش پلیس در افزایش و کاهش جرم در استان لرستان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه

آزاد اسلامی واحد نراق.

نجفی ابرندآبادی، علی حسین (۱۳۷۹ - ۸۰). جزوه مباحثی در علوم جنایی: پیشگیری، ص ۲۰ (تقریرات استاد در درس جرم‌شناسی دانشگاه تربیت مدرس، نیم سال نخست سال تحصیلی ۸۰-۷۹، تهیه و تنظیم: محمد علی بابایی).

نجفی ابرندآبادی، علی حسین (۱۳۸۴). تعزیرات جرم شناسی. تهران: دانشگاه تهران.

نوروزی، بهرام؛ افراسیابی، علی (۱۳۸۹). رویکرد جامعه محور به پیشگیری از جرم در پلیس ایران. فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، ۵ (۵).

نیازپور، امیر حسن (۱۳۸۲). مجله‌ی حقوقی دادگستری، شماره ۴۵.

هس، کارن ام؛ میلر، لیندا اس (۱۳۸۲). پلیس در اجتماع. ترجمه رضا کلهر، تهران: دانشگاه علوم انتظامی امین.

یوسفی، بهرام (۱۳۷۶). طراحی و تبیین الگوی تحلیل ارتباطات سازمانی (در سازمان تربیت بدنی). پایان‌نامه دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشکده علوم انسانی و علوم اداری و مدیریت دانشگاه تهران.

منابع لاتین:

Wigand, R. T. (1977). A cybernetic model of communication and inter-organizational relationships among complex organizations. Proceedings of the Eighth International Congress on Cybernetics, 463-480.

Wigand, Rolf T. (1974) Interorganizational communication among complex organization. New orlan. international communication association.

